

Міністерство культури та стратегічних комунікацій України
Дніпропетровська обласна рада
Управління культури, туризму, національностей і релігій
Дніпропетровської обласної військової адміністрації
Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького

ПРОГРАМА
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«Роль музеїв: історія та сучасність
(до 170-річчя від дня народження Д. І. Яворницького)»

30 травня 2025 р.

Дніпро
2025

ПОРЯДОК РОБОТИ

Всеукраїнської наукової конференції «Роль музеїв: історія та сучасність (до 170-річчя від дня народження Д. І. Яворницького)»

30 травня 2025 р.

10.30 – 11.00 – Збір і підключення (для онлайн-учасників)
кінозал Музею сучасної російсько-української війни
Дніпропетровського національного історичного
музею ім. Д. І. Яворницького

11.00 – 12.30 – Пленарне засідання
кінозал Музею сучасної російсько-української війни
Дніпропетровського національного історичного
музею ім. Д. І. Яворницького

12.30 – 13.00 – Перерва на каву для учасників конференції

13.00 – 15.30 – Секційні засідання
приміщення Дніпропетровського національного
історичного музею ім. Д. І. Яворницького

15.30 – 16.00 – Підсумкове засідання
кінозал Музею сучасної російсько-української війни
Дніпропетровського національного історичного
музею ім. Д. І. Яворницького

16.00 – 17.00 – Культурна програма

РЕГЛАМЕНТ РОБОТИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Доповіді на пленарному засіданні – до 20 хвилин

Доповіді на секційних засіданнях – до 10 хвилин

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

30 травня 2025 р., 11.00 – 12.30

кінозал Музею сучасної російсько-української війни
Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького

Вступне слово директора Дніпропетровського національного історичного музею
ім. Д. І. Яворницького, кандидата історичних наук
Олександра Старіка

Вітальне слово представників Дніпропетровської обласної ради,
Дніпропетровської обласної військової адміністрації

Доповіді:

**«Невідома стаття Дмитра Яворницького про священика Федора Свириденка
«Добрий пастир».**

Олександр Харлан (президент Українського національного комітету ICOMOS, ННІ
«Придніпровська державна академія будівництва та архітектури» Українського
державного університету науки і технологій, кандидат архітектури, доцент).

«Дмитро Яворницький і Шевченківський пам'яттєвий дискурс».

Сергій Світленко (Дніпровський осередок Наукового товариства ім. Шевченка,
доктор історичних наук, професор, член Президії НТШ).

**«Перебування Д.І. Яворницького у Варшаві 1895-1896: щоденність чиновника і
вченого».**

Олександр Пестриков (Фонд «Український дім», Варшава; Інститут історії ПАН
ім. Тадеуша Мантейфеля, експерт).

СЕКЦІЯ 1. Д. І. Яворницький і його творча спадщина

30 травня 2025 р., 13.00 – 15.30

зала діорами «Битва за Дніпро»

Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького

Голова секції – Олег Бойко, кандидат історичних наук, доцент, доцент Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, заступник директора з наукової роботи Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького.

Секретар секції – Дмитро Мурадов, старший науковий співробітник Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького.

1. Олег Журба (Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, доктор історичних наук, професор).

Музей в текстах С. В. Абросимової.

2. Максим Кавун (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, кандидат історичних наук, завідувач меморіального будинку-музею Д. І. Яворницького і відділу музею історії і розвитку місцевого самоврядування Дніпропетровської області).

Дмитро Яворницький та процес трансформації концепції створення Музею імені Поля в Катеринославі (1901–1908 рр.): соціокультурний контекст, чинники, результат.

3. Дмитро Мурадов (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, старший науковий співробітник);

Віталій Суховий (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, науковий співробітник).

День народження Д. І. Яворницького: коли святкували?

4. Антон Кістол (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, науковий співробітник).

«Орієнталіст Дмитро Яворницький» – (не)вдалий імперський проєкт?

5. Ольга Яковець (Новоселівський ліцей Української сільської ради Синельниківського району Дніпропетровської області, вчителька історії).

Характер і сутність тюркського дискурсу в праці Д. І. Яворницького «Історія запорізьких козаків».

6. Олена Аліванцева (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, завідувачка відділу Музей «Літературне Придніпров'я»).

Міфопоетика скіфів у нарисі Дмитра Яворницького «Стародавні жителі України».

7. Світлана Мартинова (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, провідна наукова співробітниця).

Образ Дмитра Яворницького у «Великому Лузі» Олеся Гончара.

8. Анастасія Шапошнікова (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, старша наукова співробітниця).

Художні твори Дмитра Яворницького на сторінках катеринославських видань кінця XIX ст. – початку XX ст.: концептуальний простір гумору.

9. Олег Бойко (Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, кандидат історичних наук, доцент; Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, заступник директора з наукової роботи);

Олександр Чепурко (Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, кандидат історичних наук, доцент; Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, старший науковий співробітник).

Епістолярна спадщина Дмитра Яворницького як джерело краєзнавчих досліджень церковної історії.

10. Наталія Степаненко (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, провідна наукова співробітниця).

Меморіальні речі Д. І. Яворницького та його родини у фонді коштовних металів ДНІМ.

11. Світлана Фоменко (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, старша наукова співробітниця).

Д. І. Яворницький в сучасних предметах філателії та нумізматики.

СЕКЦІЯ 2. Діяльність музеїв в умовах сучасної російсько-української війни

30 травня 2025 р., 13.00 – 15.30

приміщення хабу

Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького

Голова секції – Віталій Соловйов, старший науковий співробітник Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького, кандидат історичних наук.

Секретар секції – Аліна Моргунова, завідувачка «Музейного центру О. П. Блаватської та її родини» Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького.

1. Сергій Сірий (Національний музей історії України у Другій світовій війні, кандидат політичних наук, доцент, старший науковий співробітник).

Національний музей історії України у Другій світовій війні: трансформація та тенденції розвитку в умовах російсько-української війни.

2. Роман Ковальчук (Музей історії сільського господарства Волині – скансен, т. в. о. директора);

Ірина Васюхник (Музей історії сільського господарства Волині – скансен, головний зберігач фондів).

Особливості роботи Музею історії сільського господарства Волині – скансену в період війни.

3. Роман Авраменко (Ніжинський краєзнавчий музей імені Івана Спаського, науковий співробітник);

Оксана Степанова (Ніжинський краєзнавчий музей імені Івана Спаського, наукова співробітниця).

Толерантність у фокусі музею: інклюзивні практики в умовах війни (з досвіду роботи відділу Музей історії м. Ніжина НКМ ім. І. Спаського).

4. Лариса Висоцька (Кам'янський державний історико-культурний заповідник, м. Кам'янка, старша наукова співробітниця).

Організація просвітницьких виставкових проєктів під час дії воєнного стану в картинній галереї Кам'янського державного історико-культурного заповідника.

5. Наталія Пільтяй (Національний заповідник «Гетьманська столиця», наукова співробітниця).

«Освітня та виховна діяльність Національного заповідника «Гетьманська столиця» в умовах воєнного стану».

6. Антоніна Мельничук (Хмельницький обласний художній музей, завідувачка науково-експозиційного відділу).

Нові форми співпраці в експозиційній діяльності ХОХМ у кризові часи.

7. Аліна Моргунова (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, завідувачка відділу ДНІМ «Музейний центр О. П. Бляваської та її родини»);

Тетяна Шапаренко (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, старша наукова співробітниця).

Діяльність «Музейного центру О. П. Бляваської та її родини» в умовах російсько-української війни.

8. Віталій Соловйов (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник).

Три роки реалізації проєкту «Історія через предмети»: завдання, результати, перспективи.

СЕКЦІЯ 3. Історичне краєзнавство: дослідження, теоретико-методологічні та методичні проблеми

30 травня 2025 р., 13.00 – 15.30

приміщення бібліотеки

Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького

Голова секції – Олександр Чепурко, кандидат історичних наук, доцент, Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, старший науковий співробітник Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького.

Секретар секції – Ірина Рева, наукова співробітниця Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького.

1. Олена Попельницька (Національний музей історії України, кандидатка історичних наук, провідна наукова співробітниця).

Кургани на території міста Запоріжжя як пам'ятки археології.

2. Володимир Парацій (Бережанський краєзнавчий музей, старший науковий співробітник).

До традицій «археологічного краєзнавства»: д-р Ярослав Пастернак у вивченні та музеєфікації археологічних старожитностей Тернопілля (повіти Бережанський і Підгаєцький).

3. Мирослав Жуковський (Нікопольський краєзнавчий музей, кандидат історичних наук); **Віктор Микитенко** (ТОВ «Нікопрогресбуд», інженер).

Локалізація Микитинської Запорозької Січі за картографічними документами XVIII-XX ст.

4. Андрій Беніцький (Одеський державний університет внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, професор).

Організація та устрій військових формувань у Слов'яносербському повіті (XIX – початок XX століття).

5. Сергій Єсюнін (Хмельницький обласний краєзнавчий музей, кандидат історичних наук, учений секретар).

Маловідомі сторінки до біографії художника, педагога, музеєзнавця В'ячеслава Коренєва (1868–1951).

6. Світлана Тетеря (Національний історико-етнографічний заповідник «ПЕРЕЯСЛАВ», завідувачка науково-дослідним сектором «Музей кобзарства»);

Наталія Костюк (Національний історико-етнографічний заповідник «ПЕРЕЯСЛАВ», молодша наукова співробітниця).

Гнат Хоткевич – унікальна постать української культури.

7. Ольга Бривко (Національний історико-архітектурний музей «Київська фортеця», старша наукова співробітниця).

Герой нескореної України Олександр Мацієвський.

8. Теплякова Анастасія (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, старша наукова співробітниця).

Штрихи до психологічного портрета Валер'яна Підмогильного (за мемуарами, епістоляріями та художніми творами сучасників.

9. Тетяна Цимлякова (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, завідувачка відділу історії України 1914–1945 рр.).

Збірка документів українського військового товариства 228-го запасного піхотного полку м. Катеринослава 1917 р.

10. Ірина Рева (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, наукова співробітниця);

Дмитро Романчук (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, старший науковий співробітник).

Отаман доби Визвольних змагань А. Начіненний.

11. Дмитро Романчук (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, старший науковий співробітник).

«NO MONEY, NO HOLIDAY»: штрихи до історії міжнародної допомоги катеринославському студентству в 1922–1925 рр.

12. Людмила Лебедєва (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, старша наукова співробітниця).

Діяльність медичних кадрів евакогоспіталю 3582 в роки німецько-радянської війни (1941–1945 рр.).

13. Катерина Вірченко (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, кандидатка історичних наук, старша наукова співробітниця).

Побутове життя жінки в тоталітарній радянській державі: вивчення історії повсякденності на матеріалах фондів ДНІМ.

СЕКЦІЯ 4. Збір, вивчення та каталогізація музейних предметів

30 травня 2025 р., 13.00 – 15.30

кінозал Музею сучасної російсько-української війни

Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького

Голова секції – Анна Подолян, головний зберігач Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького.

*Секретар секції – **Маргарита Підосінова**, старша наукова співробітниця Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького.*

1. Антоніна Кізлова (Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», докторка історичних наук, доцентка; Національний заповідник «Києво-Печерська лавра», старша наукова співробітниця).

Вотиви з зображеннями родин у колекції Національного заповідника «Києво-Печерська лавра.

2. Анатолій Щербань (Харківська державна академія культури, доктор культурології, кандидат історичних наук, професор, завідувач кафедри музейно-туристичної діяльності);

Анна Юрченко (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, старша наукова співробітниця).

Малюнок 1917 року «запорозького куреня» у збірці Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького.

3. Алла Дмитренко (Волинський національний університет імені Лесі Українки, кандидатка історичних наук, доцентка).

Роль польових етнографічних експедицій у формуванні фондів Музею етнографії Волині та Полісся при Волинському національному університеті імені Лесі Українки.

4. Валентина Лазебник (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, завідувачка відділу історії України XIV – початку XX ст.).

Європейський слід індустріальних цінних паперів музейної збірки.

5. Тетяна Денисова (Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького, наукова співробітниця).

Медальєр, скульптор, маєстро «віденської бронзи» Петро Терещук (Peter Tereszczuk): до 150-ліття від дня народження.

6. Ольга Чайка (Запорізький обласний краєзнавчий музей, старша наукова співробітниця).

Експонати з історії менонітських колоній в колекції Запорізького обласного краєзнавчого музею.

7. Анна Яненко (Національний заповідник «Києво-Печерська лавра», кандидатка історичних наук, заступниця начальника науково-дослідного відділу історії Києво-Печерської лаври та музейництва).

Видання й плакати друкарні ДВУ–ВУАН в колекції відділу письма і друку Всеукраїнського музейного городка у Києві.

8. Оксана Жмурко (Національний музей у Львові ім. Андрея Шептицького, кандидатка мистецтвознавства, завідувачка художньо-меморіального музею Леопольда Левицького).

Каталог монотипій Леопольда Левицького: серія «Нескорена земля» (1947–1949) – радянські наративи vs сучасне прочитання.

9. Маргарита Підосінова (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, старша наукова співробітниця).

Колекція весільного текстилю ДНІМ: історія та перспективи.

10. Тетяна Архіпова (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, старша наукова співробітниця).

Українська культура в поштівках видавництв «Друкар» (Київ), «Галицька накладня» (Коломия) з колекції ДНІМ.

11. Олександр Сухомлин (Університет митної справи та фінансів, PhD, старший викладач; Музей спротиву Голодомору, м. Дніпро, зберігач фондів).

Документи у фондах Музею спротиву Голодомору.

12. Анна Подолян (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, головний зберігач).

Воєнні гроші XX ст. у колекції ДНІМ.

13. Наталія Дзюба (Яреськівський народний краєзнавчий музей, завідувачка).

Методологічні аспекти каталогізації музейних колекцій у цифрову епоху.

СЕКЦІЯ 5. Музейна експозиційно-виставкова робота і нові проєкти

30 травня 2025 р., 13.00 – 15.30

10 зала

Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького

Голова секції – Катерина Грищенко, кандидатка історичних наук, старша наукова співробітниця Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького, доцентка Дніпровського національного університету ім. Олеся Гончара.

Секретар секції – Микита Варченко, науковий співробітник Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького).

1. Тарас Рак (Львівський історичний музей, провідний науковий співробітник).

Музей-Арсенал як зброярня і фортифікаційна споруда – показ первинної функції музеєфікованої будівлі.

2. Лавренко Валерія (Державний музей авіації імені О. К. Антонова, кандидатка історичних наук, директорка; Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, доцентка).

Виставково-експозиційний простір у навчальній лабораторії: проєкт «Ангар Київського авіаційного інституту».

3. Лариса Гайда (Педагогічний музей України (м. Київ), провідна наукова співробітниця).

Технологія підготовки віртуальної виставки «Музеї видатних музикантів-педагогів у мистецьких школах України».

4. Марина Заславська (Хмельницький обласний художній музей, старша наукова співробітниця).

Співпраця Хмельницького обласного художнього музею з митцями Донецької та Луганської областей.

5. Микола Горох (Чернігівський обласний історичний музей ім. В. В. Тарновського, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник).

Російсько-українська війна в експозиційно-виставковій діяльності Чернігівського обласного історичного музею ім. В. В. Тарновського у 2022 – 2025 роках.

6. Микита Варченко (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, науковий співробітник);

Аліса Гаркуша (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, наукова співробітниця).

Музейна виставка як інструмент дослідження великодніх традицій.

7. Валентин Рибалка (Музей спротиву Голодомору, м. Дніпро, начальник експозиційно-виставкового та видавничого відділу).

Музей спротиву Голодомору: в пошуках концепції експозиції.

8. Катерина Грищенко (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, кандидатка історичних наук, старша наукова співробітниця; Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, доцентка).

Роль музеїв та їх дидактична функція у суспільстві: досвід та перспективи.

9. Кудрицька Тетяна (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, кандидатка історичних наук, завідувачка виставкового відділу).

Виставкова діяльність як інструмент для поповнення фондів зібрань ДНІМ імені Д.І.Яворницького.

10. **Сергій Панков** (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, науковий співробітник).

Звіти про роботу Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького (1991–2021 рр.) як історичне джерело.

СЕКЦІЯ 6. Археологічні старожитності та їх репрезентація у виставкових проектах

30 травня 2025 р., 13.00 – 15.30

кабінет директора

Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького

Голова секції – Оксана Рутковська завідувачка відділу археології Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького.

Секретар секції – Анна Юрченко, старша наукова співробітниця Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького.

1. **Aneta Gołębiowska-Tobiasz** (Польща, PhD);

Оксана Рутковська (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, завідувачка відділу археології);

Майя Сердюк (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, старша наукова співробітниця).

Спроба порівняльної реконструкції поховання знатної половчанки з розкопок Д. І. Яворницького 1903 р. поблизу с. Афанасіївка Новомосковського повіту Катеринославської губернії.

2. **Олександр Старік** (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, кандидат історичних наук, директор).

Нехворощанський монастир Успіння Пресвятої Богородиці за матеріалами археологічних досліджень.

3. **Мусієнко Катерина** (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, наукова співробітниця).

Нові надходження до музею з колекції С. К. Накельського – Романківський комплекс.

4. **Анна Юрченко** (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, старша наукова співробітниця).

Масовий керамічний матеріал з Гончарного центру VII-VIII ст. в балці Канцерці: принципи музеєфікації та варіанти презентації в експозиції.

5. Дудко Владислав (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, старший науковий співробітник).

Античний меч зі старих фондів ДНІМ ім. Д. І. Яворницького: новий погляд на датування та класифікацію.

6. Костянтин Титаренко (ДП «ДІНТЕМ, Український конструкторсько-технологічний НДІ еластомерних матеріалів і виробів», інженер).

Методи графічної фіксації кількісних показників у добу бронзи на Придніпров'ї.

7. Кирило Габор (Музей історії Дніпра, старший науковий співробітник).

Етнографічні дослідження Солонянської ОТГ неінвазивним методом під час археологічної експедиції ДНІМ у балці Канцерка.

8. Сергій Сосновський (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, старший науковий співробітник).

Зброя та обладунки XV–XVII ст. (на прикладі колекції ДНІМ).

9. Марія Грицюк (Дніпропетровський національний історичний музей ім. Д. І. Яворницького, наукова співробітниця).

Каганат як система державотворення кочівників у VII – X століттях.

Підсумкове засідання

30 травня 2025 р., 13.00 – 15.30

кінозал Музею сучасної російсько-української війни

Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького